

LE COURRIER DE L'OUEST

(ÉDITION EN QUOC-NGU)

AN HÀ NHƯ'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, Cantho

TỔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút. PHẠM-KỶ-XƯƠNG

GIÁ BÁN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐỒNG-DƯƠNG

BỒN CHỦ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

BỒN CHỦ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2. 00

BỒN QUỐC-NGŨ VÀ LANG SA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4,50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

Các nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà đồng bào dân chúng giỏi, thì hãy hỏi thăm lấy người lớn, cũng là ông, già bà cả, nhưng kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARL ở phố hàng báo chế y sinh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là người đáng tin cậy lắm, vì bán rộng khắp, thuốc như thế này, không hề làm hại đến người. Lại giá bán thì cũng rẻ, không khi nào thấy người Annam tới mua mà không mua hết một hộp Tây dân.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM

Thuốc rượu này dùng mà bổ, chữa người ốm-o hay đau, rét, và nhất là cho người ốm mà có thai dùng thì con mình sinh ra có da thịt và mạnh giỏi.

SOLUTION Dr DÉEM

Trị bệnh nha phiến rất mau và không có phá hại

BÁN RỘNG THUỐC THƯƠNG HẠNG
và nhiều hiệu có danh tiếng đầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt hơn nước.

Chính tiệm trừ sâu: loài PIÈCES PINK trị bệnh mắt màu xanh xao, lại cũng nó thì ngừa được các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARL, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiệu nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn định 60.000

Hàng này của Langsa và Annam hàng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một điều là tại Saigon có món chi, thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Cũng gửi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rơm bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán
ai khi trả tiền trước.

LOI RAO

Tại nhà in Hậu-Giang Cantho có bán hộp để đựng đồ cho học trò dùng kêu là PLUMIER; trong hộp ấy có:

1 cây viết chì đen, thứ tốt

1 cây viết chì đầu xanh, đầu đỏ

1 cây viết mực đỏ làm ngòi viết

Giá mỗi hộp là 0\$10

Tiền gửi phụ thêm. 0\$10

Cũng có bán các món khác nữa, giá rẻ lắm, xin viết thư thương nghị.

Kính cáo

AN HÀ NHỰT BÁO

MỠI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

- 1.— Bàn về cách cử người thay mặt cho dân
- 2.— Lời ấy về ai
- 3.— Kinh cáo
- 4.— Quan Trạng-sur Déjean thế thể
- 5.— Cả cũng biết làm thi
- 6.— Quan Lương-Y Lê-quang-Trình đặc thường

- 7.— Công văn lược lược
- 8.— Bàn về hát bộ Annam
- 9.— Giới thiệu đồ thổ sản
- 10.— Thi tập
- 11.— Nam-ký Thời sự
Giả-bạc, Giả-lừa

Bàn về cách cử người THAY MẶT CHO DÂN

Sau mười năm dư.— việc chánh trị của Chánh phủ đã sắp đặt trong cõi Nam-ký các ty các sở dân đó đặt phào minh, chánh ngạch, ngoại ngạch viên quan viên chức ngoài thứ cử bực gia thăng lương bổng đều đặt xứng đáng, cho đến đôi làm lãnh cũng đều có lương bổng tùy theo phân sự, thật Chánh phủ hết lòng hết dạ mà gây dựng cho Nam-ký ta, thương dân ta như con chung vậy.— Cho nên mỗi mỗi đều cần lo cho dân dựng cường thịnh so sánh cũng lâu ban. Bởi đó trong mấy triệu quốc dân ta ngày nay ai mà không thâm nhiệm ăn dưng của Chánh phủ trừ ra có một tên dân nào ở ngoại Nam-ký mới lạc lỏng lạc đà đó thôi.

Chánh phủ rất rộng bề cai trị cho dân là dường nào.

Song còn một điều này mà Chánh phủ chưa quyết đoán. Sáu mươi ngoài năm rồi dân Nam-ký gọi nhau phang hoa

Chánh phủ từ dân chỉ quan nơi thiếu thì đến sáng giá, dân ta đều thọ luật Chánh phủ dữ dốt một bức, nào là tự do bình-dẳng bất-ái của Chánh phủ rải khắp cho dân gọi nhau lên lầu rồi mà chưa thấy dân dưng dưng vào hội tuyển cử chi hết. Biết rằng Chánh phủ đãi dân như con chung thì phải cho dân có chút quyền hạn chọn cho. Như bên Chánh quốc mỗi kỳ cử Député, sénateur văn văn, thì là dân ra đứng cử người thay mặt cho dân rất xứng đáng quá chừng. Ước trông chánh phủ ban ơn cho dân như là: cử hội đồng quản hạt, địa hạt văn, văn... thì để cho dân đi bỏ thăm, còn việc trong tỉnh, tổng làng: Cai phó tổng, hương chức hội tế thì để về cho dân với làng cử. Thoán như vậy ông Hội đồng mỗi kỳ nào hàng nào có thấy dân cử bao giờ thấy Hông hội tế ra đứng cử, có phải là viên chức nhỏ cử viên quan lớn lo chăng— Kỳ thật Hông lương chức hội tế nào có phải dân cử người của hương chức tổng và Địa phương lựa cử, quan chức

châu phê rồi ra hành vụ, nào dân có biết mặt ông mà ông mô, đến kỳ ra đi làm phải viên bổ thăm Hội đồng Cai phó tổng chỉ đó nói rằng thế mặc dân trong làng hay là thế mặt cho tổng vắn, vắn. Nào dân có hay biết chi đâu, cứ ai ra làm bất luận lương thiện, hung bạo, quyền thế hành hà dân, thì phận dân như gỗ tròn muốn lạng sao thì lạng dành cam chịu, có phải trước tại bởi mấy ông phải viên lựa chọn đó không. Chớ như lời tôi nói trước đây bên Chánh phủ mỗi kỳ cử hội đồng dân ra mặt cử chẳng hề phiền lòng, vì dân chẳng hề biết lấy vị ai cả phạm ai dân phục thì người đó có mạng lý—Chớ như Nam-kỳ ta đây nói rằng cử Hội đồng thế cho dân dặng bản tính bình vơi lợi quyền cho dân, vậy mà dân lựa người bổ thăm hay là hương chức làng các tính lựa người. Nào có 1 tên dân mà dám hó hê về vụ đi bổ thăm đâu mà cũng không nghe ông hương chức làng nào cho hay biết rằng cử ông này được ông kia không mới là khổ chớ, còn tôi hội cử thì nói thay mặt cho dân, sao mà dám nói dứ vậy tại sao vậy ở dân mà nên tiếng nói đó.....

Thật tôi chẳng muốn nói lời mấy đến đã nói trên đây tất cả nhưng mà dư luận lại lương tâm nó thôi thúc nên phải nhân tâm diễn ra cho cạn lẽ dặng lục Châu khán quan cùng hàng thức giả coi có phải thì xin lưu ý bằng không cũng dúp vui cho chư vị ông một thuơ.

Phàm trong nước, thì quốc gia đi dân vì bổn, quốc phủ dân cường muốn cho vừa lòng dân chẳng phải thay mặt dân, mà dân không hay hiểu gọi là vừa lòng dân. Vậy chớ ai cứ đặt 11 ông hội tế mà 11 ông hương chức hội tế thế mặt cho dân, phải chỉ dân chọn lựa lên đó mà thế cho dân, dân rất vừa lòng, cái này mấy ông ra làm làng ông này thôi lựa ông khác chúng trí với tổng, Địa phương và tính hiệp cử lên có phải là

người của nhà nước không. Còn bổ thăm Cai phó tổng hội đồng có phải là dân bổ thăm hay làng, làng là 11 ông hương chức đó đi bổ thăm chớ nào dân biết gì. Như vậy thì cũng người của nhà nước nữa mà.

Từ ngày Nam-kỳ có Hội đồng quản hạt, địa hạt Cai-phó tổng thì trí ngu tôi nghĩ chừ tên Hội đồng ra dự cử đó là Chánh phủ đờ chắt sự công lý cho vừa lòng dân song bề cử chỉ quan hệ dân chẳng hề hay hiểu chi cả, chớ kỳ trung dân có cảm là thăm nào mà bỏ vào thùng dân hòng biết có khi mắng hang làm hội đồng mà dân còn không biết ông chỉ ở đâu.....

Theo như cử chức hội đồng từ đây vẫn nay, phải Chánh phủ để lựa trong hàng từ phủ đến Đốc phủ sứ hưu trí lựa ra mà cử Hội đồng quản hạt, còn hội đồng địa hạt tổng nào có viên quan giữ hoặc hưu trí, hàng thức giả lựa ra mà cử còn giản tiện cho nhà nước chớ để bổ thăm có khác gì chọn cử.

Còn như Chánh phủ muốn cho rõ ràng quốc dân đoàn thể thì trước hết 11 ông hương chức hội tế phải để cho dân chọn lựa hoặc bổ thăm mỗi làng tùy theo số dân tráng dặng đi bổ thăm cho 11 ông hội tế.

Đến kỳ cử Hội đồng địa hạt, quản hạt thì 11 ông hội tế này mới có quyền thay mặt cho dân vì là người của dân đã chọn lựa ra đó dặng đi bổ thăm thế cho dân.

Hoặc là mỗi kỳ bổ thăm cử Hội đồng thì trước hết phải truyền cho dân hay rồi tùy theo số dân tráng mỗi làng mỗi tổng phải hiệp dân từ làng mà dặng dân phải chọn lấy mấy người thế mặt cho dân dặng đi bổ thăm hội đồng, dặng trong mấy người thay mặt dân đó đi bổ thăm về cho dân hay hiểu việc hành trình ngày bổ thăm cho ai dặng cho dân hay biết.

Hay là một làng có mấy (ấp) xóm, mỗi xóm có mấy trăm dân, mỗi trăm dân phải thế mặt mấy người hiệp lại bao nhiêu mà đi bổ thăm.

Làm như vậy mới gọi là dân có quyền cử người ra thay mặt cho dân phòng có ưu tư quốc sự chung lo cho dân mở mang đều lợi ích.

Vì công lý vì nhơn quyền cho nên phải trực luận ra đây hầu xin lương trên rộng hẹp định phương châm nào cho ra lẽ bổ thăm tuyển cử dặng công bình chớ mấy chục năm rồi mỗi kỳ tuyển cử Hội đồng..... thừa sai đi bổ thăm đó chẳng phải là dân tay trơn ròng, là mấy ông hương chức hội tế người của nhà nước mà thôi, chớ dân không có dự vào đâu hết, sao gọi là thế mặt dân dặng.

Nguyễn-thành-Chương
đit J. Quang-Trường

Lời ày về ai

Thoàn gặp một phú gia thôn lý đoạn thứ hồi thừa người bình nhứt khổ tâm tiêu từ mới có của dư sấm diễn địa trần ghe sảo vật thêm nhiều mọi món dành để làm chi vậy; chắc là trả lời vậy; thế thường làm nên sự nghiệp đổ lại cho con cháu con hưởng về sau truyền nối.

Mới nghe qua nhâm lý nghĩ lâu rồi, biết được vậy không, hay là rủi rồi may may thương hải tang điền lắm lúc, có người lại thất: đời rộng lửa tiền là quý ai cũng vất gia tài vay mấy khi thấy người vay chừ, cũng cho là nhâm theo thời vụ lắm.

Bởi thế hiếm người có con chẳng cho nói ra ngoài gọi là yêu dẫu sự đi xa chúng hiệp gối mấy mạng lý khôn lường, chừng vậy nằm trong mùng tránh khỏi hay say mà dành để cho con chịu dốt.

Song nhà nước mở mang dân sự, lập các sở trường làng được cần tiện cho mỗi người trong làng cho con học khỏi

hao tổn tiền cơm xa cách, tuy là cuộc giáo huấn sẵn sẵn, song trong phần trăm người có con cho đi học không được một phần tư chẳng hiểu ý gì tẻ vậy?

Quả thật có người hảo hớn của chất tiền dư chẳng chịu cho con du học thành tài hoặc chừ nghĩa hay là công thương kỳ nghệ, họ họ chần gười khỏi nhà ngày tháng thôi đưa chừng số số cũng vì cha mẹ tưởng lầm mới có tẻ để về sau biết bao là hại.

Ti như người học nghệ nào tính lẫn ít nhiều đều trở khiêu thông minh, của phụ truyến sẵn dưng thêm nhiều vì nhờ kiến thức cao thâm dám cử dưng đại sự dẫu cho rủi gia tình hữu biến cũng còn gấn gượng một hai dưng thế lực lập lại như xưa, chỉ đến đời khuyh nguy thái thậm, còn người nhờ phú âm lai càng sẵn của mau giàu thì sự thêm đó biết ngần nào mà kể, ngất một đều thuơ còn ngâm sữa no cơm ấm áo tung tiêu tợ ngọc như vàng, lớn lên như từ bất thông chơi bởi thêm thả lỏng, chừa biết thân cực nhọc phần thì dốt lại sảng của xài to, cũng vì trí độ hẹp hòi tưởng chừa xài hoài không hết, nào có ngân dẫu, có một dẫu phóng ngân, chừng mẹ cha quá vắn, lại càng lần phi hơn xưa, thứ nào cũng không chừa, nấy nha phiến no bạc bài hết tiệc rượu nấy tới tiệc kia chẳng có chừa chừa, toa thực sơn băng dẫu sự nghiệp bằng trăm Vương-khởi Thạch-Sùng xuất có thần không, xài phá riềng cũng điều làng nghiêng nghèo chẳng muốn.

Ôi thôi; nước trời tròn mới biết, vì ăn quen nhậu chẳng từng quen, làm cho thân phận nghèo hèn cũng tại lòng không đề dặt.

Cho nên biết nghệ chỉ dưng bạc rất dơ cho mình vì biết việc trọng khinh hay suy nghĩ rõ tình tâm chẳng để tẻ quá lẽ như ông dốt.

Nhơn các lời siêng luận thiệt bằng cơ rõ ràng, hãy xem khắp xóm làng cần phân phải hay là không phải, lời ngay chẳng ngại, dám dưng vạch la thối lòng, miễn cho bạn thanh niên sớm thức dặt nóng, nơi thời đời vắn minh tân bộ.

Xuân-hòa, Sốt-răng
Huỳnh-trung-Nghĩa

Kinh Cáo Đồng Bang

Bốn quán tiếp đãi thơ của Hàng Hậu Giang Dương-Hàng tại Cánhthor, bản về việc hùng vốn thêm vô hàng ấy bằng giấy quốc trái, nên Bốn quán ấn hành thơ ấy vô đây cho Đồng Bang nhân làm. Như vị nào có giấy Quốc-trái muốn hùn vào hàng ấy, ngày 25 mars 1919, nhĩn 24 tháng hai Annam, đúng tám giờ rưỡi tới xin đi gót ngo: đến nhĩ Công-Sở làng Tân-an (Cánhthor) mà bản tít một việc ích lợi của người Annam mình.

Đó là 1 dịp dùng giấy quốc trái mà sanh lợi mau hơn.

Kinh mời

Đền ngày 25 Mars 1919, nhĩn 24 tháng hai Annam, đúng tám giờ rưỡi tới, xin thỉnh tựu tại nhà hội làng Tân-an để nghe quan Trạng-sur **L. Gallois-Montbrun** diễn thuyết về các điều hữu ích cho người Annam tân bộ trong cuộc thương mại. Lúc diễn thuyết sẽ có mặt quan lớn Chánh chủ tỉnh **Tholance** dự thỉnh.

Ông **L. Gallois-Montbrun** sẽ các nghĩa rõ ràng cho người Annam hiểu cách thức phải làm thế nào để hùng chung với người Langsa mà lập hội buôn bán cho chắc phải được lời nhiều và sẽ có nhà-nước cô cấp phụ giúp cho mà chen đua, tranh lợi với người khách kéo bầy lâu nay các sự lợi lớn trong cuộc buôn bán đều để cho người khách tranh gồm hết.

Tại tỉnh Cantho đã có lập thành rồi hai cái hội của người Langsa và người Annam hùng với nhau, là NHÀ-IN AN-HÀ và nhà buôn HẬU-GIANG, cả hai đều được thành tựu.

Nay Hội nhàbuôn HẬU-GIANG tỉnh muốn lập thêm tiệm ngành trong các tỉnh và các chợ đông đảo, nên vốn phải thêm cho nhiều mới được. -- Cách thêm vốn này Hội tỉnh rất tiện là chẳng buộc người muốn hùng phải đem bạc mặt tới đông, miễn là người xin hùng có giấy quốc-trái đem tới giao cho Hội thì Hội sẽ cứ theo giá tiền trong giấy mà tính cho lãnh phần hùng, thì được dự vào hội mà hưởng lợi của hội thương mại người Langsa và Annam hiệp nhau mà lập ra. Ấy là một điều rất hữu ích hơn là đem giấy quốc-trái mà bán cho người khách mua rẻ quá lẽ.

Hậu-giang Dương-hàng

Quản-lý viên.

G. DUBUISSON

PHAN-QUANG-PHUÔNG

NGUYỄN-TÂN-THẠNH

Quan Trạng-sur Jules Dejean de la Bâtie thệ thệ

Ông Jules Dejean de la Bâtie là một quan Trạng-sur tài bộ và cố cựu tại cõi Đông-Dương. Văn phòng của ngài lập tại Cánhthor (năm 1892) đến nay gần đúng 30 năm rồi, tướng khỉ Đông bang ta nhiều vị cũng từng nghe cái danh thông thái của ngài lắm.

Vì tuổi cao tất lớn, lưng mỗi gối dùng, nên năm 1916 ngài giao Văn-phòng của ngài lại cho Trạng-sur Vivien hành sự đứng trở về Tổ-quốc dưỡng lão dung nhàn. Gia cư điển địa của ngài còn tại Cánhthor, thì ngài phó thác cho ông Dubuisson bảo thủ.

Đề đầu, ngày nay lại có tin buồn bên Mẫu-quốc qua cho hay rằng ngài đã thệ thệ tại thành Marseille hôm ngày 11 Février 1919 hưởng thọ đúng 57 tuổi.

Nghĩ vì ông Dejean de la Bâtie là một quan Trạng-sur cư ngụ rất thâm niên tại Cánhthor, tướng lại hết thấy quan dân trong bốn tỉnh, ai ai cũng đều quen biết ngài chẳng ít thì nhiều, vậy nên, Bốn quán xin thay mặt cho Đồng bang tỉnh Cánhthor và phần riêng của Bốn quán, kính tỏ lời ai điều trước xin phân ưu cùng Bà Dejean de la Bâtie và quý quyến sau cầu nguyện linh hồn quan Trạng-sur Jules Dejean de la Bâtie an vui nơi tiên cảnh.

A. H. N. B.

Cả cùng biết làm thi

Chiều bữa nọ, nhơn vì lúc buồn, mới rảo bước ra sau dạo chơi cho khuây lảng, thấy cảnh vườn tược này lại càng ấy này cái lòng sầu cha chả. Lại thay bóng

thiếu quang đã đưa tới, cớ cây lúc này đã đượm nhuần hơi xuân, đã tươi tốt, mà mình xem sao nó cũng sầu như mình vậy? Ồ! nhớ rồi, trong Kiều có câu:

Cảnh nào cảnh chẳng đeo sầu

Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ!

Hay thiệt! lúc buồn, dẫu lên cảnh Bồng-lai đi nữa, thì cũng là cảnh sầu vậy thôi. Ngáo ngẩn, bước lên tới gần mé ao, ngồi dựa mé xem chơi. Bơ vơ thay, ngao ngán bấy! nhìn trên thì cây cỏ xanh mướt, chẳng thấy chim chóc chi bay đậu, xem dưới thì nước ao trong vắt, không có cá tôm hơi lợi chi rảo. Xem trên ngó dưới, ủy cha chả là buồn! Thiệt là một cái cảnh rất im lìm, động niệm tâm sự, lời bèn ngâm một câu Kiều tủa cảnh thư vậy:

Một vùng cỏ mọc xanh rì,

Nước ngâm trong vắt thấy gì nữa đâu...?

Ngâm rồi thoát thấy dựa mé ao có một bụi môn nước mọc, có vài lá lớn che khuất chỗ ấy, xem tựa tựa như bụi sen; tôi ngó nghiêng đứng dòm dưới nước coi có trái môn chính không, chỉ vậy? là vì tôi nghe người ta nói; môn chính ăn được, muốn kiếm thử mùi. Chẳng dè bụi môn tuy là đồ sộ, rậm rịch thế ấy mà bông trái đều không nở chỉ có cao dằng; lớn thế đó thôi; thoát, lại thấy dựa bụi môn ấy có nổi bọt, nhìn lại là bọt thìa thìa. Tôi rất mừng vì tôi có tánh ưa chơi cá thìa thìa lắm, nên cố ý muốn chạy vô nhà lấy mẻ rổ ra hớt chơi. Tính vậy mà khoan, để xem thế coi có cá ở bọt đó chẳng, sẽ hớt cho khỏi ổng công. Coi lại, thấy có sồi bọt và hơi vọt nước một chút, mừng quá!

Trúng tử rồi; chất hai tướng thìa đương đầu chiến đây chờ gì; để hai đàn cá vọt nhau cho mẻ độ đã, câu dẫn nhau, rồi mình sẽ học chước: hạn

đuột tướng trị, ngư ông bắt lợi; kẻ mè mà bắt trọn cả hai chớ khó khiết gì đâu. Thiệt quá! Hai tướng thia ta tranh đấu: Phùng mang trọn mất, trương vậy, mùa duôi, đâm qua, xáng lại, tấp ngược cáng xuôi. Thở thường nói: tròng hồ tranh đấu, tắc hữu nhứt thương; cạp tranh đấu thì vậy, chớ coi bộ cạp tướng thia này, chẳng hề nhẹn, quyết càu đầu mới thôi. Thiệt, Giáp không kiên Ất, Ất chẳng nhẹn Giáp, thắng bại nan phân, tấn thối vị định. Tôi xem rất khoái con mắt, quên sự bắt cạp cả thia thia này lại suy nghĩ thắm, bỗng nhớ đến bài thi của Monsieur T. N. V (Báclieu) An-Hà số 103, ngày 20 Février 1919, bài này rất thú vị, hiệp với cái cảnh chinh chiến của 2 tướng thia ta lắm, nên tôi vụng ngâm rằng:

*Cả danh cả cá vậy sao bày?
Ngán ngấm khen cho cái lũ này
Trương mắt quên soi người một loại
Phùng mang chi đuổi khách đồng bày.
Ra oai chẳng quá ba gan nước
Trở sức không hơn một tất tây.
Có phải danh ở nan thực thế,
Cả danh cả cá vậy sao bày?*

Báclieu T. N. V. (có ấn hành rồi số 103)
Chẳng dè tôi ngâm vừa giứt, thì 2 tướng thia ta vùng thoi đá nữa, đang ra con một nơi, rồi một con trời đầu lên, ngược mõ mà ngâm như vậy:

*Rằng: Kinh xem lại cũng nói bày
Châm chẻ xét rubi có này;
Đã biết một đồng song trái ý,
Tuy là đồng loại khó chen bày.
Thiệt chung trong nước loài vì vậy
Đều muốn riêng bòn nẻo bắc tây.
Nhơn vật đạo đồng đầu khủ trách,
Rằng: Kinh xem lại cũng nói bày.*

Cả ta ngâm vừa rồi liền lặn xuống,

kiếm con kia mà đá nữa. Quả thiệt con kia cũng bồm chớ, bồm cạp nữa.

Tôi vừa nghe rồi, vùng dờn õe dấy mình, hết dám trông hết chúng nó nữa, nghĩ là quĩ ma hiệu, chớ có lẽ đầu cá thia thia biết nói, và biết làm thơ nôm, vì cổ kim chưa từng nghe thấy cuộc như vậy bao giờ. Ủy mền ỏi vậy phần thế rồi đây chăng? cá là loại vô trí mưu, mà còn biết làm thi, rồi nữa đây, có lẽ tôm tép cũng dám ra làm thi nữa chớ gì. Nghĩ tới đó vùng hoảng vía, bèn đồng thẳng một nước vô nhà, lèn ghé ngồi nghĩ lại tình đời, thì rất phù hiệp với bài thi đó lắm vì ở đời như anh em, bà con, bạn bạn, bất kỳ là đồng bang tá, hay là nước nào, thường có sự xích mích tranh đua mãi: đau lòng sùng, sùng nó, đau lòng gổ, gổ kêu, chớ có lạ gì đâu. Nhiều kẻ cứ trách lẫn rằng Annam ta sao hay sanh sự kiện thưa nhau hoài, chẳng hay nhẹn nhau, chẳng hay hòa hiệp nhau, ỉch chi không? Trời ỏi tức lời hòng, mà huê sao dặng kia! Tâm sự ai này biết chớ?

Báclieu: Lê-chơn-Tâm dit Thận.

QUAN LƯƠNG Y Lê-quang-Trinh đặng thưởng "CHIẾN TRẬN BỘI TÌNH" (Croix de guerre)

Bốn quán hay tin mừng rằng quan hai Lương-Y Lê-quang-Trinh, (Docteur Lê-quang-Trinh médecin aide-major de 1re classe) là lính lang cũ quan Đốc-phủ miền ở Sadéc, mới đặng thưởng "chiến trận bội tình", (croix de guerre) vì ngài lập dặng đại công lúc ngài tưng chinh xuất trận đuổi Đức tặc cuối cớ.

Bốn quán kính dõ lời mừng quan Lương-Y Lê-quang-Trinh: công danh rừ-rở, dai mang xuê-xoang và cũng kính mừng cho quan-lớn Đốc-phủ Lê-quang-Hiến: gia môn hữu hạnh.

A. H. N. B.

Công văn lược lục

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn
Soái Nam-kỳ ngày 27 Janvier 1919.

Quý thấy kẻ tên và thiên bỏ đi tưng quyền các quan chủ tỉnh dưới đây đều có bằng cấp tốt nghiệp Trường Diên-Dương Chợ-lớn, đặng lãnh làm chức Diêu-Dương thí sai hạng ba kể từ 1er Janvier 1919 là ngày lãnh việc.

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH TÂY NINH

- 1.) Trịnh-văn-Châu
- 2.) Lê-văn-Sót

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH BIÊN HÒA

- 1.) Nguyễn-văn-Phát

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH CHỢ LỚN

- 1.) Lê-văn-Tường
- 2.) Nguyễn-văn-Nhơn

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH RẠCH GIA

- 1.) Dương-văn-Minh

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH LONG-XUYỀN

- 1.) Lê-văn-Này
- 2.) Nguyễn-văn-Bồ

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH CÁN THO.

- 1.) Trần-nhâm-Dần
- 2.) Nguyễn-văn-Giình
- 3.) Lê-văn-Tám

TUNG QUYỀN QUAN CHỦ TỈNH GÒ CÔNG

- 1.) Võ-văn-Ngưu
- 2.) Lê-văn-Sang

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn
Soái Nam-kỳ ngày 3 mars 1919

Thấy Lê-quang-Hộ, đặng cấp bằng làm Giáo tập thiết thọ hạng năm lương chung niên 540\$00.

Tên Trần-văn-Minh, đặng cấp dụng làm lính đi giấy hầu hồ Soái phủ Nam-kỳ lương đồng niên 126\$00.

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn
Soái Nam-kỳ ngày 4 mars 1919

Ông Phạm-văn-Tươi, Đốc phủ sứ thiên bỏ đi tưng chánh quan chủ tỉnh Gia-Định ngồi tại Tòa-Bổ, thế cho ông Lê-quang-Nhựt Tri phủ nhứt hạng bỏ đi chỗ khác.

Ông Lê-quang-Nhựt, Tri phủ nhứt hạng hành sự tại tòa bổ Gia-Định thiên bỏ đi tưng chánh quan chủ tỉnh Châu-Độc, đặng trấn nhậm quận Tri-Ton (Xai-Ton).

Ông Huỳnh-văn-Thỉnh Tri Huyện hạng nhì, mới lãnh cấp bằng, lãnh sự tại Tòa bổ Cánh-tho, thiên bỏ đi tưng quyền quan chủ tỉnh Long-xuyền, ngồi tại Tòa Bổ.

Quý thấy: Nguyễn-văn-Mười và Lê-văn-Nhiên có bằng cấp tốt nghiệp trường Diêu-Dương Chợ-lớn, đặng lãnh làm Diêu-Dương thí sai hạng ba kể từ 1er Janvier 1919, ngày lãnh việc và bỏ đi tưng quyền quan chủ tỉnh Sadéc.

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn
Soái Nam-kỳ ngày 7 mars 1919

Ông Phạm-thành-Kinh, Tri Huyện nhì hạng đang hành sự tại Tòa Bổ Trà-vinh, đặng quyền chức Thơ Toàn Phát lương trong bốn tịch, trong khi vẫn mất vị Thơ-Toàn. Phát Lương thiết thọ.

Lại bàn về việc hát bội Annam

Trong quí báo An-Hà (số 104), Tôi có bàn về việc hát bội Annam ta. Cứ quanh quẩn hát theo mấy thứ tuồng cũ ấy mà lại kể hát dư, người hát thiếu không những là không thích hợp với thời đại này; tưởng khán quan cũng sáng lòng mà công nhận cái ý kiến cải lương với tôi vậy. Nay có ông Trần-kim-Trung xưng là kép hát vá, gởi bài lại hết lòng cải hối, đề mục là "trách như vậy sao đúng", trong bài có câu rằng: "Vô cớ bắt thành kim, chẳng có truyện sử cũ của tào, mình làm sao mà rõ ràng vua thành tôi hiền, chẳng có truyện sử cũ của mấy chú chệch hủ nho mình làm sao mà biết dựng cha lành con thảo, trai trung gái nịnh", lại có câu nữa rằng:

«Vả lại quân-thần, phụ-tử, phu-phu huynh-đệ bằng-hữu thì cũng mặt xuất ư truyện sử cũ của tào mà»

Thôi! chết chưa!!! Ông cứ trầm trầm mà tin mấy cuốn truyện: Đường, Tống ở bên Tào; thế là đủ vi tri cho xã-hội Annam. Nghe những lời ông nói thấy những ý ông tưởng lời cũng không thể nhích cười được. Ông bảo là đạo quân thần phụ-tử, phu-phu, bằng-hữu, huynh-đệ nhờ ba cuốn truyện sử bên tào mới biết. Tôi trộm nghĩ người bên Âu-châu, Mỹ-châu, mấy ai mà đọc truyện sử của Tào mà người ta cũng biết đạo quân-thần phụ-tử vậy. À tôi đã biết rồi, mèo thì phải khen mèo dài đuôi, ông xưng ông là kép hát vá cho nên ông phải khen tuồng truyện hay chớ gì? Vả lại văn học ở bên A-đông chỉ cho khỏi cái học thuật của nước Tào, bởi thế nước ta cũng lấy đạo của đức Khổng-tử mà làm một nền quốc giáo, từ lúc bấy giờ học địa dư thì cũng địa dư của Tào, mà học lịch sử thì

cũng lịch sử của Tào, cho nên bày ra những chuyện bát xướng chơi bời thì cũng hát truyện tích ở bên nước Tào cả; cho nên người nước ta đến đời me hoặc tưởng ông Trương-Phi, ông Quan-Công đó là người Annam ta hết. Thế cũng không khá trách được; bởi vì nước ta hồi đời trước, chỉ biết có Tào chớ chưa biết có Tây.

Kiếp đến như thời đại này năm châu chung chợ, bốn biển thông thương, văn chương mới, học thuật mới, nghề nghiệp khéo, nhà cửa rộng, ăn ngon mặt đẹp, chơi bời sang, hát xướng hay; ông lại bảo với tôi rằng: «Vầy chớ phải diễn tuồng nước nào, truyện xứ nào?..... hay là phải hát Thạch-Sanh chém chàng, diễn lớp chàng Nhái, hát con Tấm, con Cám».... Ông nói như vậy thì lấy làm nguy cho cái lòng hi vọng của tôi lắm dư. Ngày nào mà trông mong cho hát bội Annam ta mau cải lương được; rất dỗi là hát Đại-Đường, Đại-Tống có vua có quan kia mà còn dám cỡi ngựa ngồi trên tiệt, miệng thì ăn yến, chơn vẫn rung lục lạc, còn hề có tiếp đãi cái thơ tin gì, thì nào..... một cái xây bên này, lại nào... một cái xây bên kia, nào... nào... cho đủ bốn phía, thế thì chàng Nhái hay là chàng Cóc, chàng Cóc gì mà lạ vậy. Tôi cũng bớt giải cho cái điều ấy, học từ đời nào hay là truyền nhiệm ở nước nào, chớ cứ theo lẽ nghĩa Annam ta, thì chẳng hề có cái lối ấy bao giờ.

Xét lại việc hát xướng điều cốt chơi bời thì nước nào mà chẳng có. Xem như hát tây kia người ta cũng hát truyện xưa tích cũ vậy. Nhưng mà người ta muốn hát truyện tích ở đời nào, thì người ta lại sửa sửa theo lối lẽ nghi y phục cho đúng như những thời đại ấy, thế mà lúc hát truyện tích xưa, bữa thì đổi truyện tích này, diễn cổ, thiết ra

cổ; hát kim, thì cũng thiết ra kim; chớ có đâu như hát bội Annam ta cứ kêu la than khóc hồi đời nghèo nào nào ở đâu, hề lên xe rồng thì một miếng vải quần lại, xuống biển thì vải dầm bơi bơi mà dám gọi rằng: ngự giá Long-xa, Long-thuyền v. v.

Lời ấy là lời tôi nói ngay thiết đó nào tôi có thêu dệt chi đâu mà lại phao cho tôi vậy? Hèn chi câu tục nói rằng: xướng nhi vô ngại; muốn nói gì dựng thì nói liệu mà thôi.

(Còn nữa)

Huỳnh-kim-Phong

Giới thiệu đồ thổ sản

Kính cùng đồng nhơn rõ, tôi có tiếm đặt một chỗ mua đồ thổ sản của xứ ta hai món như sau đây: Một là bột chuối xiêm, hai là bột gạo. Bột chuối: cách làm hể chuối xiêm già lột vỏ xắt khoanh nhỏ nhỏ, mỏng mỏng phơi khô xay ra bột. Bột gạo: lọc như cách bột ở Long-xuyên vậy.

Như vị nào muốn chè tạo đồ thổ sản đặt bán ra ngoại dương xin gởi thơ trước cho tôi một ít đặt tôi làm kiểu gởi hồi gia chắc mỗi tạ (60 kilos) là mây đồng bạc rồi tôi sẽ trả lời cho đồng nhơn rõ đặt mà mưu việc lợi ích làm ăn.

Như có gởi thơ cho tôi xin để như vậy:

Monsieur Huỳnh-văn-Khôi chez

Tam-phước-Hiền

Cantho ville.

Lãnh giấy Quác-trái năm 1917.

Quan Chánh Tham-Biện Chủ tỉnh Cánhơ truyền cho ai này trong bốn tỉnh hay rằng: kể từ ngày nay (7 Mars 1919) đến 31 Mai 1919, tại kho bạc địa hạt có phát giấy Quác trái thiết thọ năm 1917. Vầy, người nào có biên lai về quác trái mà mình cho nhà nước vay hồi năm 1917, hãy đem đến tại kho địa hạt mà đổi lấy cái giấy quác trái thiết thọ cho kịp.

Cánhơ le 7 Mars 1919.

Quan chánh chủ tỉnh,

Ký tên: Tholance

Thi tập

BỘ VẬN TƯ THÂN TRONG
LỤC TÍNH TÂN VÂN

Khéo may vụng vá chớ thêu thùa,
Chánh loạn từng nghe quấy chẳng thua
Ai mượn mình lo trời có mắt,
Kể câu thân trọng gió thêm mưa,
Non sông lắm bức tài kinh tế,
Đất nước nhiều trang sức vẻ bùa,
Thăm nghĩ tình đời ngao ngán nề,
Biết rằng, chẳng biết nói như lừa.

Thường nguyên Chánh (J.)

TRĂNG LU

Ngó trăng nghĩ việc, xòl lòng tư,
Đố bạn ai mà biết dạ mơ,
Ước phải mây kia đừng hủ sắc,
Đặng cho trăng nọ hết cơn lơ,
Đã sanh được phận đành soi sáng,
Còn lại vô duyên chịu mịch mờ,
Dám hỏi chi hàng tài sắc bấy,
Phải hỡi bạc phận lắm u ơ.

Mlle Nguyệt-Chiêu—(Báclieu)

CHƠI ĐÊM

Mây trắng trời sâu thấy dưới bao,
 Nguyệt tinh nháp nháp bóng lao xao.
 Khuấy bùn sợt nổi trời u ám,
 Quấn đá e cho nguyệt lộn nhào.
 Trái bước vòng trời trong mây phúc,
 Xắn tay khóa nước lấp ngân sao.
 Phải chi rảnh việc sang Nam-hải,
 Hối thứ Quan-âm phép thổ nào.
 Tảo-nam-Vân—Báclieu

HỎI ĐỀ

Buồn cây thì vẫn giải chi sầu,
 Ngõ là hỏi đề lúc cách sầu.
 Sử kinh trong bụng bao nhiêu kệ,
 Thi phú ngoài rào dạo mấy cầu.
 Ngây ăn hề người cùng xó vách,
 Tối ngủm thêm khách với bên cầu.
 Dưới đời trường chốc không vĩnh như,
 Sáng sớm mới chiều có rõ đầu.

Đầu trong nắng, cuối đầu, lo âu,
 Cả lũ xôn xao, bao giờ được đầu.
 Cát cánh chơi với em thuy thuy,
 Đưa chơn lưng-dùng ngó giang sang.
 Gió đưa đám nọ bay mừng rở,
 Sóng đập đoàn kia lợi khủng hoảng.
 Chốn cũ quê xưa đánh hết trứng,
 Ba đời cứ giữ thói ca sang.

Thoại-Xuân—Báclieu ville

HOẠ BÀI HOÀI HỮU CỦA LÊ-CHƠN-TÂM
TRONG AN HÀ SỐ 100

Lầu tay đêm đã mấy thu sang,
 Cách bạn biên mây nháp nháp hàng.
 Với hỏi tri âm với các tia,
 Tổ tình dương liễu chốn gò hoang.
 Mơ màng thì hạnh chung trăng Khổng,
 Áo ước rượu mai hiệp một hoàn.
 Vì tường đồng song là nghĩa trọng,
 Đứng như Lý-Quần khó tình tang.
 Mille-Mau-Đưa, Hòa-bình—Báclieu

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 41 55
 Đông-Dương..... 4 55

Giá lúa

Từ 3\$ 35 cho đến 3\$40 một tạ, tùy theo thứ lúa.

Võ-văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thom lập, gọi là "Võ-Văn học hiệu" đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. Nay được 26 trò nam và nữ vào trường. Bà đảm langsa và thấy giáo annam cần mẫn con nít học mau tàn phát vô cùng.

Giá tiền học và ăn, ngủ như vậy:
 Học ngoài (không ăn ngủ).....4\$
 Học và ăn buổi trưa,.....7\$
 Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường.....12\$

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ văn cùng thầy, cứ mỗi chiều 100 francs thì ke là.....16\$

Bữa 25 tháng chạp bãi trường qua mồng 10 tháng giêng Annam thì khởi học. Kể từ mồng 6, thì học trò mới được nhập lán lán.

Bà con có bác ai có dịp đi Cánh-thành ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gởi thơ cho Ông Võ-văn-Thom, thì lập tức có thơ trả lời

記善曾

TẶNG-THIỆN-KÝ

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
 (Cánh-thành-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG BÀO—BỨC CÔNG BẢNG
 ĐÁ TRƯNG—CIMENT—ĐỒNG CỬA LÁ SÁCH—CỬA
 LÔNG BỐ—VĂN HOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy mực thành tính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo lắng cho toàn vẹn, cho mau mang, những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong chừ quân tử, ai muốn mượn tôi làm việc thì chỉ cần viết thư cho tôi, hay là dờn gót đến nhà tôi: CHÂN-THÀNH CÁN-THƠ ĐƯỜNG SAINTENOY (CÁU TÀC LỚN) NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SU GALLOIS MONTEBRUN MÀ THƯƠNG NGHỊ—Còn về việc tờ giấy chỉ chẳng hạn, nếu có dấu hiệu tôi mà không có chữ tôi ký vào, xin chừ ông khá lưu ý rằng đó là không phải của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề nhình biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cẩn-khải

Hậu thành

Giao tiếp thương mại hội
 CU LAO MÂY—CÁN-THO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn ta lư (10000) ta lư.
 Hùn mỗi phần là 50 ta, hoặc muốn

hùn bạc tính theo số lúa trên đây, vì nào muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn. Tính mánh mứa lúa chia lợi.

Cúi xin quý vị sáng lòng hiệp vốn mà lo đều ích lợi chung và mở đường thương cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi điều chi trong việc hội xin viết thơ cho M. Nguyễn-văn-Từ chủ hội Thương-mại sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cẩn khải.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng, muốn bán hai sở ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mộ-tho) sở thứ nhất được 46 mẫu, ở đưa mé kinh, sở thứ nhì được 216 mẫu, ở đưa mé kinh lớn, kinh Tổng-dốc-Lục, kinh này sáng một nơi lại lớn lắm, bề ngang chừng 100 mét, nên tôi sẽ chờ mua ruộng này, và tôi muốn chờ lúa tương lên Chợ-lớn đi ngả sông Vajco cũng dễ lắm.

Hai sở ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sáng đất trong có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sở đất khác kề cận với hai sở ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của biệu Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giao gia bán.

Hai sở ruộng của quan giám đốc Quesnel, thuê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn gia.

Ai muốn mua hai sở đất ấy xin gởi thơ cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gởi cho sở Nhứt trình An-hà tại Cánh-thành mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rõ.

QUẢN TÍN KÝ ĐẠI DƯỢC PHÒNG

CHỦ-NHON: LÊ-TOAN

60, Rue de Canton, 60. - Cholon

Nguyên gốc hiệu QUẢN-ĐỨC-TẾ này khai sáng tại tỉnh Quảng-Đông (Trung-Huê) đã dư mười mấy năm rồi, chuyên một nghề chế các thứ thuốc CAO, ĐƠN, HOÀN TAN, có danh đã lâu đời, khắp nơi xa gần đều có dùng thuốc của tiệm tôi, thiết là thần hiệu hơn các nơi khác. Bởi vậy cho nên Bồn-Dược-Phòng chẳng nài tốn hao. BẠC MUỐN sang qua NAM-VIỆT lập thêm một tiệm ngành tại CHOLON đường CANTON số 60, biệt hiệu gọi QUẢN-TÍN-KÝ có trữ bán các thứ thuốc rất nên thần diệu, cũng trong LỤC-CHÂU chừ QUẢN-TỬ cũng thường có dùng lấy làm hay vô cùng, từng có đi thư kiện nọ đi đăng vào các BAO-CHƯƠNG rõ rằng các thứ thuốc của tiệm tôi rất tốt rất hay hơn các nơi khác thập bội.

Nay BỒN-DƯỢC-PHÒNG chẳng dám tiết BẠC NGÀN mà in 50000 cuốn CATALOGUE để dành cho thân chủ, nếu chừ QUI-KHÁCH muốn cần dùng, hãy viết thư cho tiệm tôi rõ, sáng lòng gửi cho không, như chừ QUI-VỊ gặp lúc muốn cần dùng thuốc nào hoặc nói chứng bệnh của mình, thì tiệm tôi cũng vui lòng tùy ý mà gởi cách CONTRE REMBOURSEMENT (Nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc) Như chừ QUI-KHÁCH ở tại SAIGON thì hãy đến nhà M. THAI-KÝ-SƠN số 23 đường PELLERIN hỏi thăm mà mua thì tiện hơn.

QUẢN-TÍN-KÝ KINH CAO

MINH TẠ LƯƠNG-Y

Hà-Tiên, le 17 Janvier 1919.

Monsieur: QUẢN-TÍN-KÝ

60, RUE DE CANTON, - 60 CHOLON

Lời cùng ông Chủ-tiệm thuốc QUẢN-TÍN-KÝ dặng rõ: Hôm trong tháng Novembre 1918, tôi có cây anh em bạn tôi mua thuốc "THIÊN KIÊM-BAO KHÔN ĐƠN" và "VẠN ỨNG ĐỨC TẾ ĐƠN" của tiệm ông, nội gia quyến tôi dùng thuốc của ông lấy làm hay vô cùng, vì dùng tới liền thấy hiệu nghiệm, tôi dám đoán chẳng có tiệm thuốc nào có thuốc thần hiệu như tiệm ông vậy, nội gia-quyển tôi nhờ thuốc thần hiệu ông, nay nội nhà tôi đều mạnh giỏi và rất đáng khen tiệm ông khéo tiêm thuốc hay mà cứu bệnh như thần, nội gia-quyển tôi mang ơn ông nhiều lắm, nên tôi xin thay mặt mà TỎ LÒNG CẢM TẠ với ông, xin ông nhận lấy.

KÍNH TẠ
NGUYỄN-XUÂN-HIỆN
TRI-HUYỆN HÀ-TIÊN

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chừ Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bồn Hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-tỉnh; nên Bồn Hiệu ấn hành ít thứ Rượu thuốc cho chừ Quý vị xem, đừng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bồn hiệu ngâm, kể ra sau đây: Và có một thứ Thuốc ho thiết là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUÊ-CHỈ KHAI THUỶ, bất kỳ ho lâu mau, hề uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Giá mỗi ve 0\$30, mỗi LỐ 12 ve 3\$00; Như chừ Quý Ông muốn mua gởi thư cho Bồn hiệu thì Bồn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THẤP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép lắm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và tại làm cho máu chạy đều, thiết là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chơn phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chơn, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe khắn hơn lúc trước trăm phần. Người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỜNG BỎ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phượng, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, qui trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thần hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà đường kinh không đúng, bạch đới xích-đái đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thể đều dùng dặng. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hề uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nổi.

BÁ BỒ-VỆ SANH TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Coda như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư. Bồn được phòng hằng đa tâm chủ ý, tiệm Phương kia thế nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hề am hư thì bổ âm, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, dờn ông dờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thận hỷ kém hao, hề uống rượu thuốc này thì được tráng tinh sanh huyết, chẳng những là được khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Cũng rượu thuốc này được thường thì được sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiết là một thứ Vệ-sanh chi tách được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HỒ-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, hẳn được phòng chẳng nài công khổ chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiết tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền. Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhưe dấu phong, các thương thứ tích, cốt khí tìm la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiết là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Đặt kỹ dờn ông dờn bà, hề uống nó cho thường thì mau liền hóa vật thực, lại thêm khí lực hội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại được sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊN BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thư cân, ấy là một thứ thuốc bí truyền linh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trị được, còn như đau lưng, nhưe tay, mỗi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chùng bại hoại. Các chứng ấy hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của Bồn Được-Phòng ngấm tại tiệm và mỗi khi ngấm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chần, hiệu Trung-Huê Được-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, nhưe chư quý khách ai muốn dùng thứ thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân để hiệu Trung-Huê Được-Phòng thì chẳng lầm đó giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gửi thư để chỗ ở cho ký lưỡng thì Bồn Được-Phòng sẽ gửi thuốc đi tức thì, xin quý khách thứ qua sẽ biết.

TRUNG-HUÊ-ĐƯỢC-PHÒNG.
89 Rue de Paris Cholon.

NHÀ IN NGÁCH

TẠI BACLIEU

Kính tổ cùng Chư quý vị

Ấn quán An-Hà dựng nên tại tỉnh thành Cánhơ, gần bến đò gần hai năm. Thâm cảm ơn dày của Lục-châu quân-tử, sáng lòng cổ-cập, ngày nay mới thấy cuộc thanh hành đặc-lộ như vậy. Bồn-Quán chẳng ngớt lo lường, hằng tìm tới thể chỉ cho Chư quý vị được vui lòng tinh cậy, cùng nhau mua bán lâu dài. Đã vậy mà chớ, còn một nỗi lo cho chư vị ở xa tỉnh thành các nơi, nhưe là nhằm đường vân-lai trắc-trở, mỗi khi muốn mua chác vật chỉ nơi Bồn-quán, phải nhọc lòng, cực trí mà đợi chờ, nhiều khi ý không được toại mấy là vì: in, thì không tận mặt mà dẫn dò, còn mua, thì không chứng chương mà lựa chọn. Ấy vậy Bồn quán nghĩ được phương này, ắt là lưỡng toàn kỳ mỹ: Là thỉnh thoảng đây, mỗi chơn tỉnh thành, sẽ có một tiệm ngách. Cộn hiện bày giờ đây, trước hết thì Bồn Quán đã dọn tại Bachelieu một tiệm rồi, công việc sắp đặt vừa an bài. Hiệu là: **Succursale de l'Imprimerie de l'Ouest Bac-lieu**, ở đường phía sau nhà chớ; cây có thầy LÊ-HU-TU-NEN, Quản lý nhà hàng nhánh Hậu-Giang Dương Hành, Quán-thủ. Xin thỉnh Chư Quý Vị nhưe khi nào rảnh vui chơn bước đến đó xem chơi. Tiệm bán đủ đồ văn phòng tứ bửu, truyện, sách của học trò và lãnh in các món theo kim thời: nhưe danh thiệp, thiệp hôn, thiệp tang, cùng đồ nhỏ nhích thì sẵn có Ấn công ở đó thì hành trong giây phút.

Cũng có đóng sách, cũng in đồ lớn như bộ, sổ, thơ, truyện, khác con dấu đồ kiểu, công việc làm mau và khéo mà giá tin vừa phải thì thôi. Trong một tháng trở lại đây, tại Sóc-

Trăng cũng sẽ có dựng một tiệm như vậy nữa.

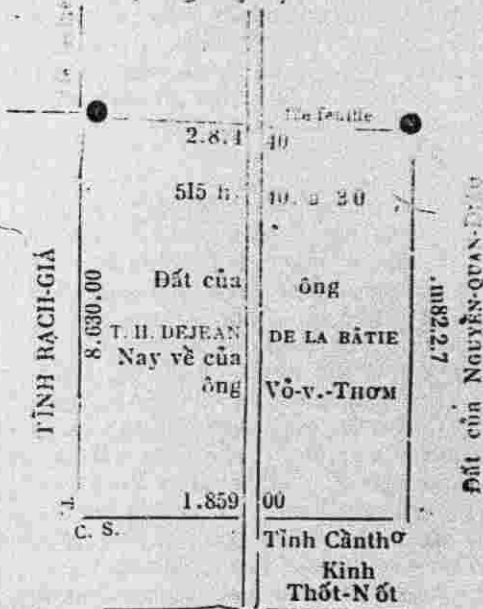
Cúi xin Liệt-vi niềm tình mà giúp bạn đồng-bang cho nên việc, ơn ấy lạc-ghi ngàn thước.

An-Hà Ấn-quán.
Kính-cáo

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, toa lạc tại làng Thanh-Phủ, nguyên là làng Thanh-hòa trung-nhi (Long-xuyên)

Ái có cần hỏi thăm đều chỉ thì gửi thư cho ông Vô-v.-Thơ, Colon ở Cánhơ mà thương nghị.

NAM-HÔNG-PHÁT

KHÁCH-SANG

ở ĐƯỜNG BOULEVARD BONNARD, SỐ 106
Ngang Gare xe lửa Saigon-Gòváp chợ-Mới
Saigon

Bán rượu này, và cho mượn phòng ngủ, sạch sẽ và rộng rãi mát mẻ lắm, quý ông, quý khách có đi Saigon xin dời gót lại tiệm tôi mà ở, lấy làm thông thả lắm.

HUYỀN-HUÊ-KỲ.

PHARMACIE SI-ANGHAI

Chủ Nhơn: TRIỆU CƯƠNG

188, Rue des Marins, 188. — CHOLON

Bản hiệu trông rắng, bạch rắng vàng và thay con mắt bằng chai theo kiểu thứ Langsa, CỎ BẮNG CẤP TỐT NGHIỆP CỦA QUAN LƯƠNG-Y LANGSA BANG THƯỜNG, và có bán nhiều thứ thuốc rất thần diệu. Chư quý-vị có cần dùng thuốc của tiệm tôi thì hãy viết thư cho tiệm tôi rõ, sẵn lòng gởi CONTRE REMBOURSEMENT tiền gởi về thân chủ phải chịu. TẠI SAIGON NHÀ SỐ 23, ĐƯỜNG PELLERIN CỎ BẮNG GIỮM THUỐC CỦA TIỆM TÔI.

Ngũ Lâm Bạch Trục Dược Hoàn

(3) (THUỐC ĐAU LẬU RẤT THẦN HIỆU)

Thăm tưởng những bệnh sang độc lây nhau là do nơi việc phòng sự quá độ; sức không đủ mà gần gần cuộc phong tình, nhiễm thấp khí nhiệt độc mà sanh bệnh đau lậu, đái gắt, nước đái đục, hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nẩy, ấy là những chứng đau lậu chắc chắn. Bản hiệu xét kỹ chế ra thứ thuốc này chọn thuốc tốt, tánh hòa bình, không nóng, không hàn, bất luận người yếu kẻ mạnh chỉ có bệnh đau lậu, dùng đến liền thấy thần hiệu, bởi bổ người khí, tiêu tán giống độc. Con trai đau bệnh này trong lộ đái nhứt. Dùng đến thuốc này hay lắm. Đờn bà có huyết bạch cũng trị được cả, uống vào khỏi sanh ghê, sanh chốc, khỏi mang bệnh huê liễu, lại tuyệt nọc độc khỏi uống thuốc trừ căn. Bệnh nhẹ dùng chừng một hai lần thấy mạnh. Còn bệnh nặng thì bốn năm lần liền dứt, không đau đi đau lại nữa. Những khách ham vui ai dám chắc khỏi đau lậu, nếu rủi ro vương nhâm các chứng nói trên đây mau dùng thuốc này trong một ve mạnh tức thì. Thiệt là một phương thuốc sang độc bậc nhứt trên đời.

Cách dùng có chỉ rõ trong toa.

Mỗi ve giá là 0\$40. — 12 ve giá là 4\$00

BÍ CHÈ GIẢI ĐỘC DẪN HUON

(4) (THUỐC BỎ NHA PHIẾN RẤT HAY)

Có nhiều quý-vị ghiền nha phiến, có trí muốn kiếm thuốc thiệt hay mà uống đắng bỏ phứt đi cho rồi. Bởi vậy bản hiệu chẳng dám tiếc công mà gia tâm chế phương thuốc «Bí Chè Giải Độc Dẫn Huon» này, tánh chất hòa hòa, không nóng không lạnh, bỏ bởi khí huyết, mạnh khỏe tinh thần, ăn được ngủ được, thiệt là thần hiệu như thần. Uống thuốc này thì hết ghiền liền mà lại ăn ngon, ngủ yên giấc, không đi tinh, không hạ lợi, tới buổi không nhớ chừng, không đau mình đau mấy chi hết. Thuốc này đã thí nghiệm nhiều người tại làng Hoà-Bình (Bạc Liêu) cứu được nhiều người ghiền rồi. Thiệt là một phương thuốc bỏ nha phiến này hay hơn các nơi khác mà giá lại rẻ hơn.

Cách dùng: Như mỗi lần hút một chi thì mỗi cử uống hỗn huon, uống như vậy dạng ba ngày rồi sau giảm lần lần xuống. Trong 10 ngày thì bỏ dứt bệnh nha phiến chẳng sai.

Như ai có bịnh tức lổ đau hông, ỉa rớt, uống một huon thì hết.

Thiệt giá :

Mỗi ve lớn 1\$20. — Mỗi ve nhỏ 0\$60

HÓA ĐÀM NINH PHỄ CHỈ KHÁI TÁN

(THUỐC HO VÀ BỎ PHỄ TÁN ĐÀM)

Vả bệnh ho là bệnh hay biến ra nhiều chứng nguy hiểm không kể xiết. Nếu thuốc không hay thì khó trị. Tiệm tôi có chế phương thuốc này để trị bệnh siễn, bệnh ho chẳng luận lâu mau, hoặc phong hàn tà khí sanh ra ho, dùng đến liền thấy công hiệu. Thuốc chế không mát, không nóng, đờn bà có thai, người lớn con nít chỉ đều dùng được cả. Thiệt là một phương thuốc trị bệnh ho hạng nhứt trên đời.

Mỗi một gói giá (0\$10)

Bán tại: Quán-Tín-Ký đại dược phòng
60, Rue de Canton. — Chợ-lớn

MỸ KỸ

TIỆM HOA CHƠN DUNG VÀ KHÁC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách dụng hay, tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khác con dấu bằng đồng, mũ thun bằng cây, chạm bán đồng cùng hoa điều thảo mộc theo lá nhân hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bán đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhâm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô hổ, nước nhuộm mực Tàu, viết chì than, họa biển liền và tranh, họa sơn thủy.

Articles au Tonkin et Chaussures en tous genres.

TRƯƠNG-N GOC-GIU cần khải

Rượu, Rượu

HIỆU

“STELLA”

Hãng “UNION FONCIERE FRANCO-ANNAMITE” ở lập tại Cánh-thơ, dùng tinh ròng nước mía trồng trong hạt mà đặt ra rượu này.

Nước trong chẳng kém các thứ Rượu thiên hạ dụng xưa nay, còn bề ngon, ngọt, nên thuốc thì hẳn thật chẳng thứ nào bằng. Mùi thơm càng diệu-dàng vì là nhờ hơi mía; khí vị của rượu ấy rồi chẳng cùng, có vếm rồi mới rõ.

Xin chư quý khách hãy mua mà dùng, thử dâng mừng cho bốn-quốc ngày nay dâng một nhà kỳ-nghệ, khéo lấy đồ thổ-sản mà làm nên việc.

Nhà hàng H. G. D. H. Les Galeries de l'Ouest Cantho, và nhà G. O. ngánh tại Sóc-trăng, và Bạc-liêu đều có trữ. Giá thiệt rẻ lắm.

ve 1 litre 1\$50

1 góc ba litre 0.50

Chư quý vị muốn mua xin gửi mua nơi các tiệm kể tên trên đó hay là gởi cho Monsieur Albert Viviers Trạng-sư tại Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Géomètre Civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARFENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGHẠCH

LONGXUYEN—CHAUDOC—SADEC

lãnh đạo điển thổ,

Phân giải hạn,

Tương phản thổ sàng.

Công chuyện làm kỹ

càng và tin giá nhẹ

Diễn chủ có cần dùng

xin viết thư thương nghị.

Cáo Thị

Có người muốn bán một cái máy đèn dầu xăn (un appareil d'éclairage à gaz d'essence): bình dầu để trên cao, có ống chạy xuống rải ra, tra được mười lăm ngọn đèn. Đèn này sáng lắm, có đủ đồ phụ tùng sẽ bán luôn theo cuộc. Người ta bán là vì mới đem đèn điện khí vào nhà, nên đèn dầu xăn (essence) dư dùng. Bán thiệt rẻ, xin viết thư cho Bốn-quán An-Hà-Nhứt-Báo mà thương tính.

LOI RAO

Kính cùng lục-châu dăng rõ, tại nhà In Hậu-Giang Cánh-thơ, có bán sách chữ quốc-âm để giúp cho hương-chức có quyển thi hành như trường-lò.

Sách này có 156 trường và có đủ kiện vật thi lời truyền rao, của ông DUYNG-VÂN-MÊN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là 3\$00

Tiền gởi 0.15

Xin viết thư đến nhà In Hậu-Giang, Cánh-thơ, mà mua.

Kính cáo.

HOTEL DES ALLIES

CANTHO

Chambres meublées

Produits Pharmaceutiques,
vins de 1re marque
Liqueurs, diverse nouveautés
et consommation.

KHÁNH-VÂN-LẦU KHÁCH-SOẠN

Chủ sự

NGUYỄN-VÂN-TÚ DIT LÊ-ÂN

Ngay cầu tàu tây
rue Saintenoy - Cantho.

PHÒNG NGỦ

Sạch sẽ - có đèn khí,
bàn thuốc tây ường,
bàn lễ rượu tây, nón, dây tây
và vật thực đủ thứ
Chỗ đáng tin cậy.

Thuốc điều hiệu Globe

(TRÁI ĐẤT)

Có gói 10 điều

Có gói 20 điều.

Hút dễ ngon, dễ dành lâu được
không mốc, không mục.

Tai hiệu DENIS FRERES

Cantho, 1919.

Phân phối tại Cantho

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ
tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mười
đều khí đã (carbure) theo cuộc quan,
bồn, tan, tế, kỹ yếu, Tân gia, hạ thợ,
khăn đen bằng nhiều tây và khăn bông
tốt thượng hạng, bán nước và bán lẻ vỏ
ruột xe máy hiệu Michelin, giấy hàm-ớt
đủ cỡ đóng theo kiểu kim thời. Quý ông
ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy,
thì gởi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký
lượng mà gởi contre-Remboursement
nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ
và tôi cho gia đồ phụ tùng in sẵn bằng
chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cánkhái.

Phở cáo Đồng bang

Kể từ buổi An-Hà An-quán,
Tại Cantho, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mãn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-nhân dâng cửu hàng rộng mở
Mấy sấm thêm, thấy thơ tin rỗng,
Lãnh in chỉ thấy đẹp xong,
Truyền, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
(thiệp-tan.

Toa, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chẳng nhường của người
Nói chi sách đóng thì thôi!
Lưng da, lưng bố, dễ đời ít hư.
Sách in sẵn, tinh từ, Kim Túy,
Tự điển cùng Sơ ký Đại nam.
Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,
Cách thi hành án, thiệt làm rất hay.
Thước, viết nghiên sáng đây đủ hạng.
Thiếu chi đầu giấy láng, mực ngời;
Chuồn trao, nào Phải nhữnng lời.
Sang chơi 1 chuyến xin mời các ông
Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,
Bồn quán nào dám phụ ý ai,
Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,
Miếng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.
An-Hà An Quán Bđ Saintenoy Cantho.
Đồn khinh.

Le Gérant: TRẦN-ĐẮC-NGHĨA